

ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН
ВА ИНОВАТСИЯҲОИ
РЕСПУБЛИКАИ
ЎЗБЕКИСТОН

ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД

БА НОМИ ШАРОФ РАШИДОВ

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ ДБ-60230100-1.03

« 2 » 10 соли 2024

“ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ”

Ректори ДДС

Р.И. Халмутаев

соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМИЙ
аз фанни
ФОЛКЛОРИ ТОЧИК

Соҳаи дониш:	200 000	- Соҳаи санъат ва фанҳои гуманитарӣ
Соҳаи таълим:	230 000	-Забонҳо
Равиши таълим:	60230100	-Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Фан/Коди модул TF1105		Соли хониши 2024-2025	Семестр 1	ECTS-Кредитҳо 5	
Фан/ Намуди фан: Мачбури		Забони таълим Тоҷикӣ		Ҳаҷми соатҳои ҳафтаина дарс 4	
1	Номи фан		Машғулоти аудиторӣ (соат)	Таълими мустақил (соат)	Ҷамъи сарборӣ (соат)
	Фолклори тоҷик		60	90	150

Мақсад фан (МФ)	
МФ1	I. МАЗМУНИ ФАН Мақсади фан – ба донишҷӯён оиди маросимҳои халқӣ, мавқеи он дар ташаккули тафаккури миллӣ пайваста бо ғояҳои истиқлоли миллӣ, хусусиятҳои жанрии осори шиғоҳӣ, пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклорӣ, муносибати адабиёти даҳанақӣ ва ҳаттӣ, равобити адабии тоҷикӣ ўзбек дар эҷодиёти шиғоҳиро омӯзонидан ва малакаи дар амал тадбиқ намуданро ҳосил кардан мебошад.
	Вазифаи фан оиди фолклори маросимҳои халқӣ, хусусиятҳои жанрии осори шиғоҳӣ, пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклорӣ, таърих ва инкишофи илми фолклоршиносӣ, намунаҳои осори давраи қадим, асрҳои миёна ва нави фолклори тоҷик, миф, асотир, ривоят ва сурудҳои қадима, афсона, латифа, нақлу ривоят, шугун ва бовар, зарбулмасал ва мақол, рубой, бадеҳа ва ашулаҳои халқӣ маълумот додан мебошад.

Мазмуни фан	
II. ҚИСМАТИ АСОСИИ НАЗАРӢ (машғулоти маърузавӣ) II.I. Ба таркиби фан мавзӯҳои мазкур дохил мешавад:	
Шакли машғулоти маъруза (М)	
М1	Муқаддимаи фан. Фолклор ва равиҳои илми фолклоршиносӣ. Мафҳуми «фолклор» ва «фолклоршиносӣ». Мақсад ва вазифаи илми фолклоршиносӣ. Хусусияти асосии эҷодиёти шиғоҳии халқ. Фолклор – маҷмӯаи чинсу жанрҳои манзум ва мансури шиғоҳӣ. Робитаи фолклор бо илмҳои шевашиносӣ, таърих, санъат ва мардумшиносӣ. Мақаб ва равиҳои фолклоршиносӣ. Мавқеи олимони рус дар илми

	фолклоршиносӣ. Маълумот дар бораи фолклоршиносии тоҷик. Робитаи фолклори тоҷик бо фолклори халқҳои дигар. Фолклор ҳамчун манбаи асосии адабиёти хаттӣ. Дар асоси осори эҷодиёти даҳанакии халқ таълиф шудани бехтарин асарҳои адабӣ Мавқеъ ва таъсири судбахши асарҳои шифохӣ дар эҷодиёти саромадон ва бузургони адабиёти овозадори форсу тоҷик - Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Абулқосими Фирдавӣ, Низомии Ганҷавӣ, Носири Хисрав, Умари Хайём, Саъдии Шерозӣ, Убайди Зоконӣ, Чалолӣдини Балхӣ, Хусрави Деҳлавӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Алишери Навоӣ, Биноӣ, Восифӣ, Ҳилолӣ, Мушфиқӣ, Абдулқодири Бедил, Аҳмади Дониш, Садрӣдин Айнӣ, Абулқосим Лоҳутӣ, Мирзо Турсунзода, Ҷалол Иқромӣ, Раҳим Ҷалил, Абдусалом Деҳотӣ, Мирсаид Миршакар, Пайрав Сулаймонӣ, Ҳабиб Юсуфӣ, Ғаффор Мирзо, Пулод Толис, Абдумалик Баҳорӣ, Лоик Шералӣ, Абдумалик Баҳорӣ, Убайд Раҷаб, Болта Ортиқзода, Гулҷеҳра, Гулрухсор, Бозор Собир ва дигарон. Ба осори фолклор табдил ёфтани асарҳои адибон.
М2	Таърихи фолклори қадим ва асри миёнагии форсу тоҷик Таҷассуми аввалин эътиқодоти ниёғони тоҷику форс – Ҳурмуз /Ахуромаздо/. Одаму Ҳаво, Ҷамшед ва Зардушт дар нақлу ривоятҳои қадимаи шифохӣ. «Авасто» - намунаи барҷастаи осори шифохӣ ва китобии қадимаи ниёғони форсу тоҷик. Масъалаи пайдоиш ва тараққиёти эҷодиёти шифохӣ ва китобии ниёғони форсу тоҷик. Мақоми меҳнат дар пайдоиши забон ва тафаккур. Эҷодиёти шифохӣ, касбу ҳунар ва шаклу намудҳои санъат. Муносибати матни бадеӣ ва оҳангу наво, рабту ягонагии онҳо дар ҷараёни меҳнат. Мифология – аввалин ҳаёлотҳои бадеӣ ва таҷассуми ҷаҳоншиносии гузаштагонӣ тоҷик. Ҳаёлот, тасаввурот, сеҳру ҷоду, ақидаҳои динӣ, парастиишҳо, устура ва мифҳои қадим – шаклҳои нахустини эҷодиёти шифохӣ ниёғони форсу тоҷик. Мифҳои қадим: Митра, Аноҳита, Каюмарс, Ҷамшед ва дostonҳои қаҳрамонии Рустам, Сиевуш, Томариса, Шерак. Давраҳои таърихии фолклори тоҷик. Аҳамияти бостоншиносӣ, мардумшиносӣ ва забоншиносӣ барои равшан сохтани саҳифаҳои норавшани таърихи афкори шифохӣ мардумӣ. Ба вучуд омадани «Худойнома», «Пандномаи Бузургмеҳр», «Калила ва Димна», «Чор дарвеш», «Ҳазору як шаб», «Самаки Айёр», «Ҷомеъ-ул-ҳикоят» - намунаҳои барҷастаи эҷодиёти шифохӣ ва китобии қадим ва асрҳои миёнаи форсу тоҷик ва насли ривоятӣ. Сабабҳои ба вучуд омадани сурудҳои таърихӣ.
М3	Фолклори маросимҳои мавсимӣ Нақши ҳодисаҳои табиат дар пайдоиши сурудҳои мавсимӣ. Ҷараёни ташаккули маросими мавсимӣ, суруду таронаҳо бахшида ба Наврӯз ва Меҳргон. Таҷассуми анъана, расму оин, урфу одат ва олами

	маънавии халқ дар назми маросимӣ ва намудҳои он. Назми мавсимӣ ва мавзӯҳои он. Тарона ва сурудҳо дар мавзӯи Наврӯз, гулгардонӣ, суманак, Сустхотун, Меҳргон, барфӣ. Фолклори кишоварсӣ ва меҳнат. Сурудҳои меҳнатии бофандагон, ҳешим, намадрезон, кӯҳнахар, майдо. Мундариҷа ва шаклҳои шеърӣ онҳо. Аҳамияти тарбиявӣ-маърифӣ назми мавсимӣ. Таснифоти шаклҳои гуногуни назми маросимии фолклор. Таърихи гирдоварӣ, таҳқиқ ва нашри фолклори мавсимӣ.
M4	Фолклори маросими тӯи арӯсӣ Маълумот дар бораи тӯи арӯсӣ ва давраҳои тайёри ва гузаронидани он: пеш аз тӯӣ, тӯи калон, баъди тӯӣ. Ҷамъномаи занону духтарон. Истифодаи жанрҳои гуногуни фолклорӣ дар раванди маросими арӯсии тоҷикон. Мавқеи сурудҳои “Саршӯён”, “Сартарошон”, “Ту меравӣ аз хона”, “Гул равонаӣ”, “Ҳуй бале”, “Шах муборак”, «Саломнома», «Ёр-ёр» ва дигар сурудҳои тӯёна. Тарзи иҷрои сурудҳои тӯёна. Хусусиятҳои бадеии сурудҳои маросими тӯӣ.
M5	Фолклори маросими мотам ва марсияҳои Маълумот дар бораи расму оини марбути маросими мотам. Маросими мотам қабл аз ислом ва пас аз он ва ба ҳам омезиш ёфтани оинҳои бостонӣ ва исломӣ. Ишорати Наршахӣ дар бораи сӯғи Сиёвуш ва хондани навҳаҳо дар он замон (асри IX). Хондани марсия ҳангоми вафоти пирон ва ҷавонон. Жанри марсия ва хусусиятҳои хоси он. Марсия ва сурудҳои таърихӣ. Марсияи адабиёти хаттӣ ва шиғоҳӣ.
M6	Зарбулмасал ва мақолҳои халқӣ Мафҳум ва маънидоди зарбулмасалу мақол ҳамчун жанр. Сарчашмаҳои пайдоиш, тараққиёт ва интишори зарбулмасалу мақолҳои халқӣ. Тафовут ва умумияти зарбулмасал ва мақол. Инъикоси таърих, ҳусну таровати забон, афкори иҷтимоӣ, фалсафӣ ва ахлоқии халқ дар зарбулмасал ва мақол. Мавзӯ, ғоя ва хусусиятҳои бадеии зарбулмасалу мақол. Муносибати зарбулмасалу мақол бо жанрҳои дигари фолклор ва адабиёти китобатии форсу тоҷик. Санъатҳои бадеӣ дар зарбулмасалу мақол. Таърихи ҷамъоварӣ ва таҳқиқи зарбулмасалу мақолҳои тоҷикӣ.
M7	Чистонҳои халқӣ Мафҳуми истилоҳӣ ва жанрии чистон. Чистонҳои манзум, мавзӯ ва санъати шеърӣ онҳо. Хелҳои чистон. Таърихи пайдоиш ва ташаккули чистон ҳамчун жанри бадеӣ. Мавзӯ ва мундариҷаи чистонҳо. Чистон омили хушзеҳнӣ, ҳозирҷавобӣ ва ҷаҳоншиносӣ. Чистонҳои халқӣ ва китобӣ, умумият ва тафовути бадеии онҳо. Санъати бадеии маҷоз, истиора, ташбеҳ, ташҳис, муболиға ва ғ. дар чистон. Хусусияти типологии чистонҳои ўзбекӣ ва тоҷикӣ.

M8	Байт, дубайтӣ ва рубоиҳои халқӣ Мафҳуми луғавӣ, истилоҳӣ ва жанрии фардбайт, рубой ва дубайтӣ. Мавзӯ ва мундариҷаи рубой ва дубайтӣ. Мавзуи ишқу ошиқӣ, ҷудой ва ғарибӣ, шикоят аз зулми замон ва тақдир, ватандӯстӣ, фалсафӣ, ҳаҷвӣ, сарбозӣ, никоҳи маҷбурӣ ва ғайра дар рубой ва дубайтиҳои халқӣ. Вазн, қофия ва санъатҳои бадеӣ дар рубой ва дубайтӣ. Рубой ва дубайтӣ, умумият ва фарқияти онҳо. Образ ва рамзҳои бадеӣ дар рубоиву дубайтиҳо. Ҷанбаи поэтикии рубоӣ ва дубайтиҳои халқӣ. Анъана ва навоҳӣ дар рубоиҳои халқ. Мақоми рубой ва дубайтӣ дар фолклор ва адабиёти китобии форсу тоҷик. Таърихи ғирдоварӣ ва тадқиқи рубой ва дубайтиҳои халқӣ.
M9	Сурудҳои халқӣ Мафҳуми луғавӣ, хусусияти жанрӣ ва истилоҳии сурудҳои халқӣ. Мавзӯ ва шакли шеърӣ сурудҳои халқӣ. Мафҳуми суруд ҳамчун савту наво ва матн бадеӣ. Шодиву фараҳ, ҳаҷв ва ғаму андӯх – мавзӯи сурудҳои мардумӣ. Санъатҳои бадеӣ, вазн, қофия ва нақароти сурудҳои лирикӣ ва таърихӣ. <u>Сурудҳои таърихӣ</u>, мавзӯ, ғоя ва шакли шеърӣ онҳо. Таърихи ҷамъоварӣ ва тадқиқи сурудҳо
M10	Бадеҳа ва ашулаҳои халқӣ Хусусияти жанрӣ ва тарзи иҷрои бадеҳа; мавзӯ, ғоя ва шакли шеърӣ бадеҳа; таърихи пайдоиш ва инкишофи бадеҳа. шаклҳои гуногуни шеърӣ – ғазал, рубой, мусаммати мураббаъ ва дубайтӣ бунёди бадеҳа. Бадеҳаҳои халқӣ ва китобӣ Мавқеи бадеҳа дар эҷодиёти ҳофизон ва шоирони мардумӣ. Аҳамияти тарбиявии бадеҳа ва бадеҳасарой. Поэтикаи бадеҳаҳои халқӣ. Доираи интишор ва таърихи ҷамъоварии бадеҳаҳои халқӣ. Хусусияти жанрии ашула. Таърихи ҷамъоварӣ ва тадқиқи ашула. Мавзӯ, ғоя ва санъатҳои бадеии ашула. Доираи интишор ва таърихи ҷамъоварии ашула. Бандубаст, вазну қофия ва услуби ашула. Умумият ва тафовути ашула аз дигар шаклҳои лирикии халқ. Асосҳои назарӣ-поэтикии жанри ашула.
M11	Эпосҳои (достон) халқии Ҷӯрӯғлӣ Мафҳуми луғавӣ ва истилоҳии (достон) эпос. Эпоси «Ҷӯрӯғлӣ» давом ва таҳаввули достонҳои қаҳрамонии «Рустами Достон», «Шерак», «Спитамен» ва ғайра ва шароитҳои нави таърихӣ. Мавзӯ сужет, образ ва мундариҷаи ғоявии достон. Достони «Ҷӯрӯғлӣ» - асари миллии мардуми тоҷик ва муносибати он бо достонҳои қаҳрамонии ҳамзабонони Эрону Афғонистон ва халқҳои туркзабон. Таҳлили қиёсӣ-типологии эпоси Ҷӯрӯғлӣ ва Алпомиш. Мактаби ҷӯрӯғлихонӣ, доираи интишор ва сарояндагони машҳури достон. Ҷӯрӯғли ва афсона. Образҳои асосии достон ва санъати таъсири амалиёти онҳо. Ғояҳои меҳнатдӯстӣ, қаҳрамонӣ, озодихоҳӣ,

	ватанпарварӣ ва адолатхоҳӣ дар достон. Тасвири воқеаҳои таърихӣ, лаҳзаҳои лирикиву романтикӣ, сабку гуфтор, банду баст, оғоз ва анҷоми достон.
M12	Афсонаҳои халқии тоҷикӣ Афсона – насли бадеии қадимаи фолклори тоҷику форс. Жанри афсона ва намудҳои он. Мақоми афсона дар ҳаёти гузаштаи халқ ва инкишофи ҳаёлотии бадеии он. Афсонаҳои сеҳрангез, тамсилӣ, маишӣ-ҳаҷвӣ, ишқӣ романтикӣ, мавзӯӣ, образ, мазмун ва санъатҳои бадеӣ дар онҳо. Ғояи қаҳрамонӣ, инсондӯстӣ, адолатпарварӣ, вафодорӣ, ободонӣ ва инсондӯстӣ дар афсонаҳо. Танқиди зулму ситам ва руҳияи озодихоҳонаи халқ дар афсонаҳо. Таҷассуми муборизаи қувваҳои некӣ ва бадӣ (Хурмузд ва Аҳриман, деу аждаҳо, Хайр ва Шар) дар афсонаҳо. Инъикоси орзуву умедҳои ҳаёлии халқ дар афсонаҳо. Ноқилони машҳури афсонаҳо ва фарқияти эҷодии онҳо. Образ ва қаҳрамонҳои сеҳромез – дев, парӣ, симург, аспӣ болдор, дастархон, шона, оина, асо, мӯй, себ, шамшер, кампир, ҳизр ва ғ. Дар афсонаҳо. Ғояҳои қаҳрамонӣ, инсондӯстӣ, адолатпарварӣ, вафодорӣ, ободонӣ, ва инсондӯстӣ дар афсонаҳо. Муносибати афсона бо достонҳои қаҳрамонӣ. Таҳлил ва муқоисаи афсонаҳои воқеӣ саргузаштӣ ва ҳаҷвӣ-маишӣ. Таърихи гирдоварӣ ва наشري афсонаҳои халқӣ.
M13	Латифаҳои халқӣ Мафҳуми истилоҳӣ ва жанрии латифа. Латифа жанри ҳаҷвии фолклор, сайри таърихӣ, мавзӯӣ ва образҳои латифа. Муносибати латифа бо мутоиба ва ҳикояҳои тамсилӣ. Таъсири жанри латифа ба адабиёти китобатӣ. Алоқиддини Балхӣ, Муҳаммад Авфӣ, Саъдии Шерозӣ, Восифӣ, Алиӣ Сафӣ ва инкишофи жанри латифа. Мавзӯот ва ғояи иҷтимоии латифаҳои халқӣ. Танқиди аҳли зулм, ҳуруфот, ҳулку атвори бад ва ноодамӣ дар латифа. Латифа-таҷассуми ақлу хирад ва донишу фазли халқ. Образ ва қаҳрамонҳои латифаҳои халқӣ/ Ҷуҳо, Талҳак, Ҳоҷа Насриддин, Афандӣ, Мушфиқӣ, Маҳаллатӣ ва ғайра. Латифаҳои маҳаллӣ ва қаҳрамонони онҳо. Таърихи гирдоварӣ ва тадқиқи латифа.
M14	Нақлу ривоят, бовар ва дуоҳои мардум. Хусусияти жанрии нақлу ривоятҳои халқӣ. Мавзӯӣ, мазмун ва мундариҷаи ғоявии нақлу ривоятҳо. Образ ва қаҳрамонҳои асосии нақлу ривоятҳо. Нақлу ривоятҳо доир ба Ҳотами Той, Сино, Ҳазрати Ҳизр ва ғ. Фаҳмиш, дониш, андеша, фикру мулоҳиза, ақидаи мардум дар бораи зиёратгоҳҳо, ёдгориҳои қадимии таърихӣ, сардору сарварон ва арбобони намоёни давлатӣ, пешвоёни барҷастаи илму адабиёт, паҳлавонон ва ҳоказо.

	Масъалаи истилоҳи дуо ва бовар дар манобеи китобӣ, шифоӣ ва тафовути онҳо аз жанрҳои хурди фолклорӣ. Таҳқиқ ва таҳлили дуо ва боварҳо аз ҷиҳати шакл, мундариҷа, сохтори забонӣ, бадеӣ ва дар иртибот бо маросиму лаҳзаҳои гуногуни зиндагии мардум. Вазифаи дуо ва бовар дар зиндагии моддӣ ва маънавии мардуми тоҷик. Таҳқиқи поэтикаи дуо ва шугун аз ҷиҳати забон, услуб, персонаж, образ, вариантнокӣ ва монанди инҳо.
M15	Фолклори бачагон Мафҳуми фолклори бачагона ва хусусиятҳои он. Таркиб ва мундариҷаи фолклори бачагона. Тарона ва сурудҳои «алла», «гулгардонӣ», «се духтаракон», «Дарвоза нигин дорад» ва ғайра чун намунаи назми бачагона. Вазн, қофия, мавзӯ ва санъатҳои бадеии назми фолклори бачагона. «Бузаки чингалапо», «Бибигамбӯсак» ва «Нахутак» намунаи насри фолклории бачагона. Аҳамияти фолклори бачагона дар инкишофи доираи назар ва завқи бадеии кӯдакон ва наврасон. Забон ва услуби назму насри фолклори бачагона. Таърихи гирдоварӣ, тадқиқ ва нашри фолклори бачагон.
III. Тавсия ва нишондодҳо оиди машғулоти амалӣ: амалӣ (А) Мавзӯҳои машғулоти амалӣ аз рӯи фанни мазкур дар қарори зайл аст:	
A1	Асотир – аввалин ҳаёлотҳои бадеӣ ва таҷассуми ҷаҳоншиносии гузаштагони тоҷик.
A2	Сурудҳои маросими мавсимӣ ва мавқеи он дар маросимҳои халқӣ
A3	Мазмуну мундариҷа ва тарзи иҷрои сурудҳои маросими тӯйи тоҷикон
A4	Мавқеи зарбулмасал ва мақолҳо дар фолклори тоҷик
A5	Шакл, банду баст ва мундариҷаи ғоявии суруд ва бадеҳаҳои халқӣ
A6	Мазмуну мундариҷаи ғоявии афсонаҳои халқӣ
A7	Мундариҷаи ғоявӣ ва образҳои асосии эпоси (достон) халқии Гӯрӯғлӣ
A8	Шакл ва мундариҷаи ғоявии назми халқии бачагона
III. Шакли машғулоти семинарӣ (С)	
C1	Фолклор ва маросимҳои халқӣ
C2	Чистонҳо ва хусусиятҳои бадеии онҳо.
C3	Байт, дубайтӣ, рубоиёти халқӣ ва мундариҷаи ғоявии онҳо
C4	Жанрҳои насри шифоии фолклори тоҷик
C5	Латифаҳо ва нақлу ривоятҳои халқӣ
C6	Дуо ва шугунҳои халқӣ
C7	Намоишномаҳои халқӣ

IV. Хониши мустақилона ва корҳои мустақилона

Аз рӯи фанни “Фолклори тоҷик” мавзӯҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

№	Мавзӯҳои кори мустақилона
1.	Асотир – аввалин ҳаёлот бадеӣ ва таҷассуми ҷаҳоншиносии гузаштагонӣ мо
2.	Хусусиятҳои бадеӣ ва услубии фолклори мавсимӣ
3.	Мазмун ва хусусияти жанрии сурудҳои маросими тӯй
4.	Мазмун ва хусусияти жанрии сурудҳои маросими мотам
5.	Инъикоси таърих, ҳусну таровати забон, афкори иҷтимоӣ ва ахлоқии халқ дар зарбулмасал ва мақолҳо
6.	Истифодаи воситаҳои тасвири бадеӣ дар чистонҳо
7.	Сурудҳои таърихӣ ва хусусияти жанрии он
8.	Таърихи пайдоиш ва инкишофи бадеҳои халқӣ
9.	Образ ва ҷаҳрамонҳои асосии латифаҳои халқӣ
10.	Аҳамияти фолклори бачагона дар инкишофи доираи назар ва завқи бадеии кӯдакон ва наврасон
11.	Хусусияти жанрӣ ва мундариҷаи ғоявии бовар ва дуоҳои халқӣ
12.	Жанри марсия ва хусусиятҳои хоси он.
13.	Таҳлили рубоӣҳои халқӣ оид ба ишқу оила.
14.	Рамзҳои бадеӣ дар рубоӣҳои халқӣ
15.	Муносибати латифа бо мутоиба ва ҳикояҳои тамсилӣ
16.	Образ ва ҷаҳрамонҳои асосии латифаҳои халқӣ
17.	Образ ва моҳияти иҷтимоии афсонаҳои тамсилӣ
18.	Образ ва моҳияти иҷтимоии афсонаҳои ҳаҷвӣ
19.	Образ ва моҳияти иҷтимоии афсонаҳои воқеӣ-саргузаштӣ
20.	Образ ва моҳияти иҷтимоии афсонаҳои тамсилӣ
21.	Таҷассуми муборизаи қувваи некӣ ва бадӣ дар афсонаҳо
22.	Мундариҷаи ғоявии эпоси Гӯрӯғлӣ
23.	Образҳои асосии эпоси Гӯрӯғлӣ

Мавзӯҳои таълими мустақилона аз рӯи фанни “Фолклори тоҷик” барои кушода додани мазмуну мӯҳтавои фан интихоб гардида, ба ташаккул додани дониши назарӣ ва амалии донишҷӯён равона карда шудааст. Аз ин рӯ донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии мавзӯҳои таълими мустақилона **доир ба** омилҳои ташаккул ва таҳаввули фолклор, намунаҳои осори давраи қадим, асрҳои миёна ва нави фолклори тоҷик, миф, асотир, ривоят ва

сурудҳои қадима, хусусияти жанрии фолклори тоҷик, пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклорӣ, эпоси ғӯрӯғлӣ ва мактаби ғӯрӯғлихонӣ, таърихи пайдоиш ва инкишофи фолклоршиносии ҷаҳон, аз он ҷумла фолклоршиносии тоҷик маълумоти назарӣ пайдо мекунад.

Дар асоси аз худ намудани мавзӯҳои мазкур донишҷӯён доир ба фолклори маросимӣ, хусусияти жанрии зарбулмасалу мақол, чистон, рубой, дубайтӣ, суруд, бадеҳа, ашӯла, афсона, латифа, нақлу ривоят ва боварҳои мардумӣ маълумот пайдо мекунад, ҳар як жанри эҷодиёти даҳанакии халқро фарқ карда метавонанд ва шарҳу эзоҳ медиҳанд, дар бораи пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклорӣ маълумоти назарӣ пайдо мекунад.

3.	V. Натиҷаҳои омӯзонидани фан (компетентсияҳои ташаккулёбанда) Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан: • ба давраи қадимтарин мансуб будани фолклори тоҷик ва омилҳои ташаккул ва таҳаввули он, намунаҳои осори давраи қадим, асрҳои миёна ва нави фолклори тоҷик, миф, асотир, ривоят ва сурудҳои қадима ва монандиҳои он бо эҷодиёти даҳанакии халқҳои дигар, маълумот дар бораи таърихи пайдоиш ва инкишофи фолклоршиносии ҷаҳон, аз он ҷумла фолклоршиносии тоҷик, бобати муайян намудани равия, ҷараён ва услубҳои эҷодии шоирони халқии тоҷик ва мавқеи онҳо дар инкишофи адабиёт ба тасаввурот ва дониш соҳиб бошад; • хусусияти жанрии фолклори тоҷик, фарқ карда тавоништан ва шарҳу эзоҳ додани ҳар як жанри эҷодиёти даҳанакии халқ, пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклориро бакалавр бояд донанд, доир ба типологияи жанрҳои асримиёнагии эҷодиёти даҳанакии халқ, эҷодиёти даҳанакии халқ ва адабиёти хаттӣ, эпоси ғӯрӯғли ва мактаби ғӯрӯғлихонӣ, намунаҳои эҷодиёти даҳанакии халқи ҳозираро донанд ва ба маҳорати аз онҳо истифода намудан соҳиб бошад; • доир ба фолклори маросимӣ, мавқеи асарҳои фолклорӣ дар ташаккули тафаккури миллӣ пайваста бо ғояҳои истиқлоли миллӣ, дар бораи хусусиятҳои асосии эҷодиёти даҳанакии халқии водихо, хусусияти жанрии фолклори тоҷик, фарқ карда тавоништан ва шарҳу эзоҳ додани ҳар як жанри эҷодиёти даҳанакии халқ, пайдоиш ва инкишофи жанрҳои фолклориро бакалавр бояд донанд ба малакаи муайян соҳиб бошад.
4.	VI. Методҳо ва технологияҳои таълим: • маърузаҳо • кейс-стадиҳои интерфаъл;

	• семинар (мантиқан фикр кардан, саволу ҷавоби тезкор); • машғулотӣ амалӣ; • бо гурӯҳҳо кор кардан; • тақдирот намудан; • лоиҳаҳои индивидуалӣ; • ассисментҳо; • лоиҳаҳо барои ҷимоя кардан ва бо ҷамоа кор кардан.
5.	VII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Пурра аз худ намудани мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супориш ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати марравӣ, таълими мустақилона ва мушоҳидаҳои мустақилона доир ба ҷараёни омӯзиш, аз рӯи назорати ниҳой супоридани кори хаттӣ.

6. АДАБИЁТҲОИ АСОСӢ:

1. Асрорӣ В. Жанрҳои хурди фолклори тоҷик. – Душанбе: Маориф, 1990. – 345 с.;
2. Мавлонова М. Фолклори тоҷик. Хуҷанд: Ношир, 2016
3. Шерназаров А. Фолклори тоҷик. (Васоити таълимӣ). – Самарқанд: СамДУ, 2020. – 132 с.

АДАБИЁТИ ИЛОВАӢӢ:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 29 б.
 2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 47 б.
 3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажегимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 485 б.
 4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда
 5. Каримов И.А. Маънавияти воло – нерӯи мағлубнопазир. (Баёни мухтасар). –Тошкент, Маънавият, 2008
 6. Абулқосим Фирдавсӣ. Шоҳнома.–Душанбе: Ирфон, 1964
 7. Амонов Р. Рубоиёти халқӣ ва рамзҳои бадеӣ. Душанбе: Дониш, 1987.
 8. Амонов Р. Очерки эҷодиёти даҳанакии Кӯлоб. Душанбе, 1963.
 9. Амонов Р. Афсонаҳои халқи тоҷик. Душанбе, 2001.
 10. Амонов Р. Лирикаи халқи тоҷик. – Душанбе: Дониш, 1968. – 412 с.;
 11. Асрорӣ В. Адабиёт ва фолклор. Душанбе, 1967.
4. Асрорӣ В., Амонов Р. Эҷодиёти даҳанакии халқи тоҷик. – Душанбе, 1980. – 302 с.;

42.	Фолклори тоҷикони Қашкадарё. Дар се ҷилд. Душанбе, 1998.
43.	«Форснома»-и Ибн-ал-Балхӣ. Ба ҷоп тайёркунандагон: Ҳ.Рауфов ва М.Ҷалилова. Душанбе: Дониш, 1989
44.	Шермухаммадов Б. Назми халқии бачагонаи тоҷик. – Душанбе, 1973
Манбаъҳои ахборӣ:	
45.	www.ZiyoNet.uz .
46.	www.wekopedia.tj
47.	file:///C:/Users/User/Desktop/Новая%20папка%20(3)/ustnoe-narodnoe-tvorchestvo.odt
1.	file:///C:/Users/User/Desktop/Новая%20папка%20(3)/RusFolklore%20vol.21%201981.pdf
7.	Дастури фан 24 августи соли 2024 таҳти баённомаи рақами 1 дар шӯрои таълимӣ-услубии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов маъкул карда шудааст.
8.	Масъулон ба фан/модул: А.А.Шерназаров – доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов
9.	Мукаризон: Х.Мирзоев - доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD) дотсенти Донишгоҳи педагогии Ўзбекистон ва Финландия (tel:(91) 314 46 18)

Дар асоси фармони маъмурияти Донишгоҳ аз санаи 16 августи соли 2024 қарори №301- ij ғуруҳи қорӣ барои таҳияи танзими барномаҳои таълимӣ ва супоришоти қорҳои мустиқил.

Раис:

проф. А.Носиров

Мудири кафедра:

дотс. С.Ҳуҷакулов

Декани факултет:

проф. Ж.Элтазаров

Проректори 1-уми қорҳои

таълимии ДДС ба номи Ш.Рашидов

А.А.Солеев

**Ш.Рашидов номидаги Самарқанд Давлат университети тожик
филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси доценти
А.Шерназаровнинг «Тожик фольклори» фанидан тузилган фан
дастурига**

ТАҚРИЗ

«Тожик фольклори» фанидан тақдим этилаётган дастур бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандартлари ва малака талабларига мос ва Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инноватсиялар вазирлиги меъёрий ҳужжатларида берилган намунасига асосланган ҳолда тузилган.

Ушбу ўқув дастури филология ва тилларни ўқитиш: тожик тили таълим йўналиши бўйича таълим олаётган олий ўқув юрти талабалари учун мўлжалланган. Ўқув дастури уч қисмдан: кириш, асосий қисм, дарслик ва ўқув қўлланмалари рўйхатидан ташкил топган. Кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фаннинг олдида қўйилган мақсад ва вазифаларнинг аниқ кўрсатиб беради. Асосий қисмда эса, фольклоршуносликнинг умумий масалалари, қадим даврдаги фольклор, ўрта асрлардаги халқ оғзаки ижодиёти, мавсимий ва маросимий фольклор, халқ оғзаки ижодиёти жанрлари, эпос, эртак, латифа, кўшиқ, ашула, ва бошқа фольклор жанрлари, ҳозирги замон фольклоршунослиги, фольклор ва халқ шоирлари сингари мавзулар моҳияти материаллар асосида ёртилган. Дастурда мустақил таълимга мўлжалланган мавзуларга ҳам алоҳида эътибор берилган.

Умуман олганда таълим дастури талаблар даражасида ёзилган ва уни амалга жорий этиш мақсадга мувофиқдир.

**С.Хўжақулов СамДУ тожик
филологияси ва хорижий шарқ
тиллари кафедраси мудири,
филология фанлари доктори**

**Самарқанд Давлат университети тожик тили ва адабиёти кафедраси
ўқитувчи А.Шерназаровнинг «Тожик фолклори» фанидан
тузилган намунавий таълим дастурига**

ТАҚРИЗ

«Тожик фолклори» фанидан тақдим этилаётган намунавий дастур бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандартларига мос ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги меъёрий ҳужжатларида берилган намунасига асосланган ҳолда тузилган.

Ушбу ўқув дастури тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича таълим олаётган олий ўқув юрти талабалари учун мўлжалланган. Ўқув дастури уч қисмдан: кириш, асосий қисм, дарслик ва ўқув қўлланмалари рўйхатидан ташкил топган. Кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фаннинг олдига қўйилган мақсад ва вазифаларнинг аниқ кўрсатиб беради. Асосий қисмда эса, фольклоршуносликнинг умумий масалалари, қадим даврдаги фольклор, ўрта асрлардаги халқ оғзаки ижодиёти, мавсимий ва маросимий фольклор, халқ оғзаки ижодиёти жанрлари, эпос ва бошқа фольклор жанрлари, ҳозирги замон фольклоршунослиги, фольклор ва халқ шоирлари сингари мавулар моҳияти материаллар асосида ёртилган.

Дастурда Малака талаблари асосида тожик халқ оғзаки ижодининг энг қадимги даврларга мансублиги ва манбалари, қадимги кўшиқ, асотир ва ривоятлар ва уларнинг бошқа халқлар оғзаки ижоди билан ўхшашликлари, ўрта асрлар халқ оғзаки ижоди жанрлари типологияси. Халқ оғзаки ижоди ва ёзма адабиёт, халқ дostonчилиги ва куйчилари. Ҳозирги замон оғзаки ижод намуналари каби масалалар кенг миқёсда шарҳланган.

Умуман, олганда намунавий таълим дастури талаблар даражасида тузилган ва уни нашрга тавсия этиш мақсадга мувофиқдир.

Имзо 2

*Н. Қаюмов филология фанлари
бўйича фалсафа доктори, Ўзбекистон-
Финландия педагогика институти
«Бошланғич таълим методикаси»
кафедрасининг катта ўқитувчиси.*

М. Қаюмов

NING IMZOSINI
TASDIQLAYMAN.
O'ZBEKISTON - FINLANDIYA
PEDAGOGIKA INSTITUTI
XODIMLAR BO'LIMI BOSHLOG'I

XODIMLAR
BO'LIMI

Имзо

